

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Nasdaq Vilnius bendrovių, įtrauktų į vertybinių popierių prekybos sąrašus, nefinansinės informacijos atskleidimo apžvalga

Teminių straipsnių serija

2021 m. Nr. 41

Nasdaq Vilnius bendrovių, įtrauktų į vertybinių popierių prekybos sąrašus, nefinansinės informacijos atskleidimo apžvalga

Apžvalgą parengė
Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento
Kapitalo rinkos priežiūros skyrius

Pasiteirauti:
info@lb.lt
+370 800 50 500

© Lietuvos bankas, 2021
Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
www.lb.lt

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

TURINYS

SANTRAUKA	4
APŽVALGOS TIKSLAS IR APIMTIS	5
GALIOJANTIS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS IR JO AKTUALIJOS.....	6
NFI ATSKLEIDIMAS METINĖJE INFORMACIJOJE	8
1. VERSLO MODELIO IR VERTĖS KŪRIMO, TVARUMO STRATEGIJOS ATSKLEIDIMAS. RIZIKŲ VERTINIMAS IR ATSKLEIDIMAS.....	9
2. REIKŠMINGUMAS TVARUMO KONTEKSTE	11
3. NEFINANSINIAI PAGRINDINIAI VEIKLOS RODIKLIAI	15
4. RIZIKŲ DĖL KLIMATO KAITOS ATSKLEIDIMAS IR REIKŠMINGUMO VERTINIMAS	17
5. ŠESD IŠMETIMO ATSKLEIDIMAS	17
6. ESMA PASKELBTOS 2020 M. PRIORITETINĖS NFI ATSKLEIDIMO SRITYS.....	18
6.1. COVID-19 PANDEMIJOS POVEIKIO ATSKLEIDIMAS.....	18
6.2. SOCIALINIŲ IR DARBUOTOJŲ KLAUSIMŲ, SUSIJUSIŲ SU DIDELIU NUOTOLINIO DARBO PRIEMONIŲ NAUDOJIMU IR SVEIKATOS BEI SAUGOS TAISYKLIŲ LAIKYMUSI, ATSKLEIDIMAS	19
6.3. ESMA GAIRIŲ DĖL ALTERNATYVIŲ VEIKLOS RODIKLIŲ, COVID-19 PANADEMIJOS ATŽVILGIU, TAIKYMAS.....	19
IŠVADOS IR REZULTATŲ APIBENDRINIMAS.....	21

SANTRAUKA

Nefinansinės informacijos (NFI) atskleidimo tikslas – kurti patikimą, skaidrią bei atskaitingą aplinką ir prisidėti prie ilgalaikio tvaraus verslo užtikrinimo. Tuo prisidedant ir prie spartesnio ekonomikos augimo bei didesnio visuomenės įsitraukimo.

Pastaraisiais metais, esant sparčiai klimato kaitai, žmonių gyvenimo pokyčiams, ekologijos ir tvarumo temos tampa vis aktualesnės, jaučiamas visų institucijų susirūpinimas, o investuotojai ieško investicijų į švaresnę ir skaidresnę aplinką – net ir tuo atveju, jeigu tai sumažina jų grąžą.

Tvarumo veiksnių – aplinkos, socialinių ir valdysenos (angl. *environmental, social and governance, ESG*) – vertinimas ir tobulinimas yra neatskiriama kiekvienos bendrovės veiklos dalis. Pamažu ESG principai tampa privalomi. Bendrovės, kurios laikosi ESG principų, gauna visokeriopą naudą – jie svarbūs visoms suinteresuotosioms šalims: darbuotojams, klientams, tiekėjams, investuotojams ir kt. Lietuvos bankas šioje apžvalgoje siekia įvertinti, kaip bendrovės atskleidžia informaciją socialinės atsakomybės ataskaitose. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos (LR) įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu ir LR įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymu, didelės viešojo intereso įmonės arba viešojo intereso įmonės – didelės įmonių grupės, kurių vidutinis metinis darbuotojų skaičius pagal sąrašą per ataskaitinius finansinius metus paskutinę tų metų dieną viršija 500, į metinį pranešimą turi įtraukti arba atskirai parengti socialinės atsakomybės ataskaitą.

Papildomai buvo įvertinta ir kaip bendrovės atsižvelgė į Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos (ESMA) paskelbtas 2020 m. ataskaitų prioritetines sritis, susijusias su NFI ir alternatyvių veiklos rodiklių (AVR), susijusių su COVID-19 pandemija, atskleidimu.

Šioje apžvalgoje vertinamas 21 bendrovės, kurių akcijos ar obligacijos yra įtrauktos į prekybą AB *Nasdaq* Vilnius reguliuojamos rinkos sąrašus, informacijos atskleidimas metiniuose pranešimuose ir socialinės atsakomybės ataskaitose, jei tokios buvo parengtos atskirai. Šių bendrovių veiklos sritis ir specifika neretai lemia ir atskleidimų ypatumus (pateikiamus rodiklius, rizikas, jų sprendimo būdus ir pan.). Dauguma bendrovių nurodė, kokiomis Europos Sąjungos (ES) ar tarptautinėmis sistemomis ar metodikomis vadovavosi. Bendrovės teigia, kad, jų vertinimu, jos atitinka tvaraus verslo rekomendacijas ir jų laikosi.

APŽVALGOS TIKSLAS IR APIMTIS

NFI apžvalgos tikslas – įvertinus toliau esančią informaciją ir dokumentus, pateikti apibendrintas išvadas apie tai, kaip bendrovės, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje (toliau – bendrovės) AB *Nasdaq* Vilnius, metiniuose pranešimuose ar socialinės atsakomybės ataskaitose atskleidžia informaciją apie ESG principų laikymąsi ir pateikti su tuo susijusias rekomendacijas bendrovėms.

Darant apžvalgą, įvertinta 21 biržinės bendrovės 2020 m. metiniuose pranešimuose ir socialinės atsakomybės ataskaitose pateikta informacija.

Buvo vertinti teisės aktuose nustatyti reikalavimai ir Europos Komisijos (EK) rekomendacijos, taip pat ESMA paskelbtos 2020 m. NFI prioritetinės tikrintinos sritys ir AVR, susijusių su COVID-19 pandemija, atskleidimas:

- kaip bendrovės laikosi LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo nuostatų, susijusių su informacijos atskleidimu socialinės atsakomybės ataskaitoje;
- kaip didelės įmonių grupės, kurios konsoliduoja finansines ataskaitas, laikosi LR įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo nuostatų, susijusių su informacijos atskleidimu konsoliduotoje socialinės atsakomybės ataskaitoje;
- kaip bendrovės vadovaujasi EK išleistų Nefinansinių ataskaitų teikimo gairių (NFI teikimo metodika) (2017/C 215/01), kuriose nurodomi NFI teikimo metodai, įskaitant nefinansinius pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius ir 2019 m. birželio mėn. EK papildytų su klimato kaita susijusių informacijos pateikimo gairių (Nefinansinių ataskaitų teikimo gairės. Papildomas dokumentas dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo (2019/C 209/01));
- kaip bendrovės atsižvelgė į ESMA paskelbtas 2020 m. ataskaitų prioritetines tikrintinas sritis, susijusias su NFI ir AVR, susijusių su COVID-19 pandemija, atskleidimu.

Rengiant NFI atskleidimo apžvalgą, buvo analizuojamos bendrovės, kurių akcijos buvo įtrauktos į prekybą AB *Nasdaq* Vilnius Oficialųjį ir Papildomąjį sąrašus 2020 m. gruodžio 31 d.¹:

1. AMG1L AB „Amber Grid“ (toliau – **Amber Grid**);
2. APG1L Akcinė prekybos bendrovė „APRANGA“ (toliau – **Apranga**);
3. AUG1L AUGA group, AB (toliau – **AUGA group**);
4. GRG1L AB „Grigeo“ (toliau – **Grigeo**);
5. IGN1L AB „Ignitis grupė“ (toliau – **Ignitis grupė**);
6. IVL1L Akcinė bendrovė „Invalda INVL“ (toliau – **Invalda INVL**);
7. KNF1L Akcinė bendrovė „Klaipėdos nafta“ (toliau – **Klaipėdos nafta**);
8. KNR1L Akcinė bendrovė „Kauno energija“ (toliau – **Kauno energija**);
9. LGD1L LITGRID AB (toliau – **Litgrid**);
10. LNA1L AB „Linas Agro Group“ (toliau – **Linas Agro Group**);
11. NTU1L Akcinė bendrovė „Novaturas“ (toliau – **Novaturas**);
12. PTR1L Akcinė bendrovė „PANEVĖŽIO STATYBOS TRESTAS“ (toliau – **PST**);
13. PZV1L Akcinė bendrovė „Pieno žvaigždės“ (toliau – **Pieno žvaigždės**);
14. RSU1L Akcinė bendrovė „ROKIŠKIO SŪRIS“ (toliau – **Rokiškio sūris**);
15. SAB1L Akcinė bendrovė Šiaulių bankas (toliau – **Šiaulių bankas**);
16. SNG1L Akcinė bendrovė „Snaigė“ (toliau – **Snaigė**);
17. TEL1L Telia Lietuva, AB (toliau – **Telia Lietuva**);
18. UTR1L Akcinė bendrovė „UTENOS TRIKOTAŽAS“ (toliau – **Utenos trikotažas**);
19. VBL1L Akcinė bendrovė „Vilniaus baldai“ (toliau – **Vilniaus baldai**);
20. VLP1L AB „VILKYŠKIŲ PIENINĖ“ (toliau – **Vilkyškių pieninė**);
21. ZMP1L Akcinė bendrovė „ŽEMAITIJOS PIENAS“ (toliau – **Žemaitijos pienas**).

¹ AB „Vilniaus baldai“ finansiniai metai baigiasi 2020 m. rugpjūčio 31 d., AB „Linas Agro Group“ – 2020 m. birželio 30 d.

GALIOJANTIS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS IR JO AKTUALIJOS

- 2014 m. spalio 22 d. priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/95/ES, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2013/34/ES nuostatos dėl tam tikrų didžiųjų įmonių ir grupių nefinansinės ir įvairovės informacijos atskleidimo (NFRD). Siekiant didinti atskleidžiamos NFI nuoseklumą ir palyginamumą, NFRD nustatyta, kad tam tikros didelės viešojo intereso įmonės ir jų grupės turi parengti nefinansinę ataskaitą – joje pateikti su aplinkosaugos, socialiniais ir personalo, žmogaus teisių užtikrinimo, kovos su korupcija ir kyšininkavimu klausimais susijusią informaciją. Auditorius ar audito įmonė turi patikrinti, ar buvo pateikta nefinansinė ataskaita.
- NFRD nuostatos į Lietuvos teisę buvo perkeltos 2016 m. priėmus atitinkamus LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo ir LR įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo nuostatų pakeitimus.
- LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo 23 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad didelės viešojo intereso įmonės, kurių vidutinis metinis darbuotojų skaičius pagal sąrašą per ataskaitinius finansinius metus paskutinę tų metų dieną viršija 500, be kitos šiame straipsnyje nurodytos informacijos, į metinį pranešimą įtraukiama socialinės atsakomybės ataskaita, išskyrus atvejus, kai rengiama atskira socialinės atsakomybės ataskaita.
- Socialinės atsakomybės ataskaitoje pateikiama su aplinkosaugos, socialiniais ir personalo, žmogaus teisių užtikrinimo, kovos su korupcija ir kyšininkavimo klausimais susijusi informacija.
- Informacija teikiama tokios apimties, kiek būtina įmonės plėtrai, veiklos rezultatams, būklei ir jos veiklos poveikiui suprasti, ir apima: 1) trumpą įmonės verslo modelio aprašymą; 2) įmonės politikos, kurios laikomasi dėl aplinkosaugos, socialiniais ir personalo, žmogaus teisių užtikrinimo, kovos su korupcija ir kyšininkavimo klausimais, įskaitant atliktą šios politikos įgyvendinimo kontrolę, aprašymą; 3) įmonės politikos, kurios laikomasi dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytų klausimų, rezultatus; 4) informaciją apie pagrindinę riziką aplinkosaugos, socialiniais ir personalo, žmogaus teisių užtikrinimo, kovos su korupcija ir kyšininkavimo klausimais, susijusią su įmonės vykdoma veikla, kiek tai susiję su įmonės verslo santykiais, produktais ar paslaugomis, dėl kurių gali kilti neigiamų padarinių, ir informaciją, kaip įmonė tą riziką valdo; 5) nefinansinius pagrindinius įmonės veiklos rezultatų rodiklius, susijusius su konkrečia veikla.
- Jeigu įmonė nesilaiko politikos dėl aplinkosaugos, socialinių ir personalo, žmogaus teisių užtikrinimo, kovos su korupcija ir kyšininkavimo klausimų, socialinės atsakomybės ataskaitoje pateikiami aiškūs ir argumentuoti to paaiškinimai. Kai reikia, turi būti pateikiamos nuorodos į metinėse finansinėse ataskaitose pateiktus duomenis ir papildomi šių duomenų paaiškinimai.
- Atskleisdamos informaciją įmonės gali vadovautis šios informacijos atskleidimo reikalavimus nustatančiomis ES ar tarptautinėmis sistemomis ar metodikomis. Socialinės atsakomybės ataskaitoje nurodoma, kokiomis sistemomis ar metodikomis vadovautasi.
- Įmonė, parengusi atskirą ataskaitą, kurioje pateikiama socialinės atsakomybės ataskaitoje reikalaujama pateikti informacija (toliau – atskira socialinės atsakomybės ataskaita), gali neįtraukti socialinės atsakomybės ataskaitos į metinį pranešimą, jeigu atskira socialinės atsakomybės ataskaita praėjus ne ilgesniam kaip trijų mėnesių laikotarpiui po paskutinės finansinių metų dienos skelbiama viešai įmonės interneto svetainėje, o metiniame pranešime pateikiama nuoroda į ją.
- Auditorius ar audito įmonė patikrina, ar buvo pateikta socialinės atsakomybės ataskaita arba atskira socialinės atsakomybės ataskaita, ir tai nurodo auditoriaus išvadoje.
- LR įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad viešojo intereso įmonės, kurios yra didelės įmonių grupės, kurios vidutinis metinis

darbuotojų skaičius pagal sąrašą per ataskaitinius finansinius metus paskutinę finansinių metų dieną viršija 500, patronuojančiosios įmonės, be kitos šiame straipsnyje nurodytos informacijos, į konsoliduotąjį metinį pranešimą įtraukia konsoliduotąją socialinės atsakomybės ataskaitą, išskyrus atvejus, kai rengiama atskira konsoliduotoji socialinės atsakomybės ataskaita.

- **Įgyvendinama** NFRD 2 straipsnio reikalavimus ir siekdama įmonėms palengvinti svarbios, vertingos ir palyginamos NFI atskleidimą, 2017 m. birželio mėn. EK paskelbė neprivalomas gaires – Nefinansinių ataskaitų teikimo gairės (NFI teikimo metodika) (2017/C 215/01)). Jose nurodomi NFI teikimo metodai, įskaitant nefinansinius pagrindinius veiklos rodiklius (angl. *Key performance indicators*, KPI). 2019 m. birželio mėn. EK papildė šias gaires su klimato kaita susijusios informacijos pateikimo gairėmis (Nefinansinių ataskaitų teikimo gairės. Papildomas dokumentas dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo (2019/C 209/01)) (toliau – EK gairės).
- **Siūlomi pakeitimai.** EK 2021 m. balandžio 21 d. priėmė pasiūlymą dėl Įmonių tvarumo ataskaitų teikimo direktyvos (CSRD), juo būtų pakeisti dabar galiojantys NFRD ataskaitų teikimo reikalavimai. CSRD siūloma iš dalies pakeisti keturis galiojančius teisės aktus: Apskaitos direktyvą (2013/34/ES) – galiojantys reikalavimai patikslinami įtraukiant nuostatas, susijusias su informacijos apie tvarumą teikimu; Audito direktyvą (2006/43/ES) ir Audito reglamentą (537/2014) – reglamentuojamas informacijos apie tvarumą auditas (užtikrinimas); Skaidrumo direktyvą (2004/109/ES) – patikslinamos nuostatos, siekiant praplėsti tvarumo atskaitomybės reikalavimų taikymą įmonėms, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamose rinkose, išskyrus labai mažas įmones.

• Pagrindiniai siūlomi CSRD pakeitimai

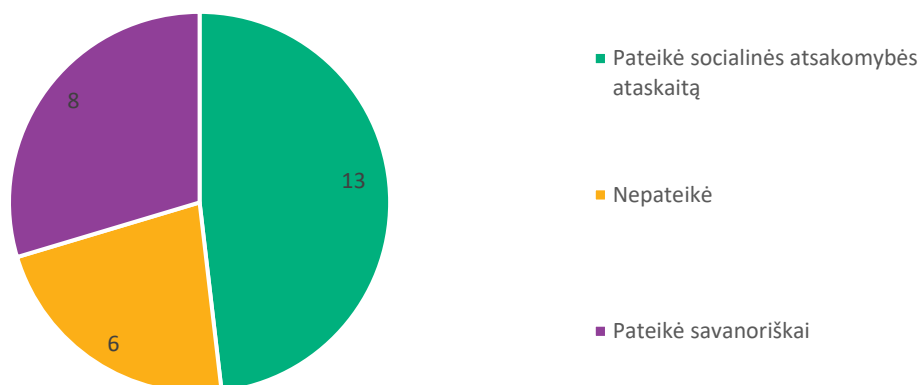
	NFRD galiojančios nuostatos	CSRD pasiūlymai
Apimtis	Didelės viešojo intereso įmonės, turinčios daugiau nei 500 darbuotojų	Visos didelės ir visos biržinės bendrovės, (išskyrus mikroįmones)
Dvigubas reikšmingumas	Tam tikras neaiškumas	Paaškinama, kad abi perspektyvos – aplinkos ir socialinis reikšmingumas bei finansinis reikšmingumas – turi būti nagrinėjamos atskirai
Temos	Aplinkos, socialiniai ir darbuotojų, žmogaus teisių užtikrinimo, kovos su korupcija ir kyšininkavimu susiję klausimai	Aplinkos, socialiniai, valdymo klausimai
Atskleidimo sritys	Ribotas sąrašas	Išsamesnis ir labiau išplėstas sąrašas
Standartai	Įmonės turi atskleisti, ar vadovavosi metodikomis	Privalomi ES standartai didelėms įmonėms. Supaprastinti standartai mažoms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) (privalomi biržinėms MVĮ, savanoriškai kitoms MVĮ)
Atskleidimas	Metiniame pranešime, bet galima parengti ir paskelbti atskirai	Metiniame pranešime
Patikrinimas	Tik dėl informacijos pateikimo	Ribotas užtikrinimas. Turėtų būti priimti atitinkami užtikrinimo standartai
Skaitmenizavimas	Nėra reikalavimų	Tvarumo informacijos žymėjimas
Priežiūra	Neaiškios nacionalinės priežiūros institucijos funkcijos	Aiškios nacionalinės priežiūros institucijos funkcijos ir ESMA gairės, skirtos priežiūros institucijoms

NFI ATSKLEIDIMAS METINĖJE INFORMACIJOJE

Vadovaujantis LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu ir LR įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymu nustatytais reikalavimais ir 2020 m. parengtų metinių finansinių ataskaitų duomenimis, NFI klausimus, susijusius su tvarumo (aplinkos, socialiniais ir valdysenos) veiksniais, metiniuose pranešimuose arba atskirai parengtose socialinės atsakomybės ataskaitose turėjo atskleisti ir atskleidė trylika bendrovių, kurių vertybiniais popieriais yra prekiaujama reguliuojamose rinkose. Aštuonios bendrovės parengė socialinės atsakomybės ataskaitas ir su tvarumu susijusią informaciją atskleidė savanoriškai, nors tokios prievolės pagal įstatymus nebuvo. Šešios bendrovės pasinaudojo taikoma išimtimi ir socialinės atsakomybės ataskaitos nepaskelbė. Dauguma bendrovių pasinaudojo galimybe ir su tvarumu susijusią informaciją atskleidė atskirai parengtose socialinės atsakomybės ataskaitose.

1 pav. Pateiktos socialinės atsakomybės ataskaitos

Statistika 2020 m.

Įmonė, pateikdama NFI, gali vadovautis šios informacijos atskleidimo reikalavimus nustatančiomis ES ar tarptautinėmis sistemomis ir metodikomis. Socialinės atsakomybės ataskaitoje turėtų būti nurodoma, kokiomis sistemomis ar metodikomis buvo vadovautasi. Pažymėtina, kad bendrovės gali vadovautis ir keliomis metodikomis, tačiau tai turi atskleisti. Populiariausios taikytos metodikos buvo Pasaulinės atsiskaitymo iniciatyvos (angl. *Global Reporting Initiative*, GRI) pagrindu parengta informacija. Net dešimt bendrovių nurodė savo ataskaitose, kad informacija buvo atskleista atsižvelgiant į GRI. Šešios bendrovės ataskaitose nurodė, kad atsižvelgė į Jungtinių Tautų (JT) Pasaulinio susitarimo (angl. *Global Compact*) principus, keturios – į *Nasdaq* ESG (aplinkos, socialinių ir valdysenos) gaires ir keturios – į EK komunikatą „Nefinansinių ataskaitų teikimo gairės“ (2017/C215/01).

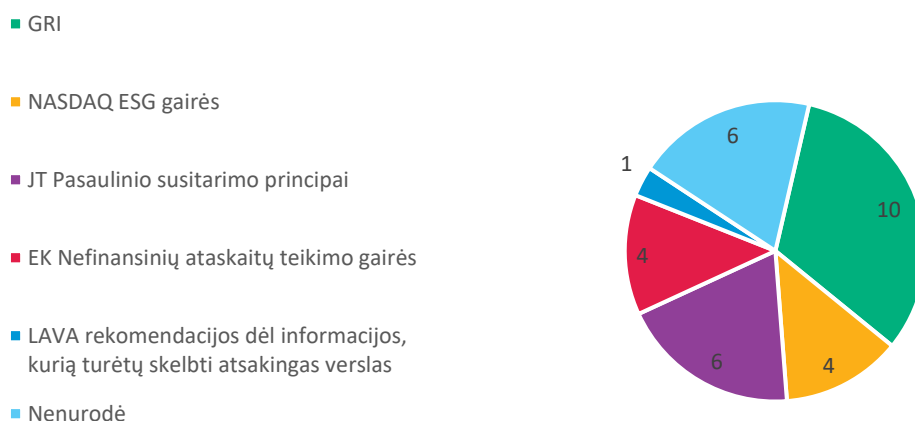
Kai kurios bendrovės nurodė, kad, atskleisdamos su tvarumu susijusią informaciją, vadovavosi net keliomis sistemomis ar metodikomis. Pavyzdžiui, **Vilkyškių pieninė** nurodė, kad rėmėsi NASDAQ ESG gairėmis, JT Pasauliniu susitarimu bei EK komunikatu „Nefinansinių ataskaitų teikimo gairės“ (2017/C215/01), o **Invalida INVL** nurodė, kad pateikdama informaciją atsižvelgė į EK komunikatą „Nefinansinių ataskaitų teikimo gairės“ (2017/C215/01) ir laikėsi dešimties JT Pasaulinio susitarimo principų, apibrėžiančių verslo atsakomybę žmogaus teisių, darbuotojų teisių, aplinkosaugos ir kovos su korupcija srityse. **Telia Lietuva** nurodė, kad tvarios veiklos ataskaitą parengė pagal GRI G4 gaires ir telekomunikacijų įmonėms taikomus reikalavimus, taip pat atsižvelgė ir į Lietuvos atsakingo verslo asociacijos rekomendacijas (LAVA) dėl informacijos, kurią turėtų skelbti atsakingas

verslas. O šešios bendrovės (**Grigeo, Litgrid, Novaturas, PST, Utenos trikotažas ir Vilniaus baldai**), kurios pateikė informaciją, taikytų metodikų nenurodė arba atskleidė, kad vadovavosi LR teisės aktais.

Lietuvos bankas yra informavęs apie 2019 m. birželio mėn. EK Nefinansinių ataskaitų teikimo gairių papildomą dokumentą dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo – Nefinansinių ataskaitų teikimo gaires. Papildomas dokumentas dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo (2019/C 209/01)), tačiau, deja, nė viena bendrovė nenurodė, kad juo vadovavosi atskleisdama informaciją metinėje informacijoje.

2 pav. Bendrovių taikytos pasaulinės sistemos ir metodikos

1. VERSLO MODELIO IR VERTĖS KŪRIMO, TVARUMO STRATEGIJOS ATSKLEIDIMAS. RIZIKŲ VERTINIMAS IR ATSKLEIDIMAS

Remiantis NFRD ir jos reikalavimus įgyvendinančiomis LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo bei LR įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo nuostatomis, turi būti pateiktas trumpas verslo modelio aprašymas, taip pat informacija apie vykdomą politiką, susijusią su tvarumo klausimais, ir šios politikos rezultatai.

EK gairėse pateikiama papildoma informacija ir pavyzdžių, teigiama, kad tikimasi, jog įmonė savo verslo modelį apibūdins aiškiai, suprantamai ir pagrįsdama faktais. Bendrovės turėtų vengti nereikšmingo reklaminio ar siekiamąjį pobūdžio atskleidimo, kuris atitrauktų dėmesį nuo esminės informacijos, tikimasi, kad ji paaiškinti savo verslo modelio pakeitimus.

Įmonė turėtų apibūdinti savo politiką ir tikslus, susijusius su tvarumo klausimais, ir atskleisti, kaip planuoja įgyvendinti šiuos tikslus. Bendrovė turi aprašyti įgyvendintus kontrolės procesus, reikšmingus politikos ir deramo patikrinimo procesų pakeitimus. Jei bendrovė neturi politikos, susijusios su tvarumo klausimais, tai turėtų būti atskleista.

Bendrovė turėtų pateikti ataskaitų vartotojams naudingą, teisingą ir subalansuotą jų politikos rezultatą ir, jei yra tikslinga, paaiškinti ryšį tarp finansinių ir nefinansinių rezultatų. Bendrovė į rezultatų analizę turėtų įtraukti atitinkamus jai būdingus KPI ir juos paaiškinti.

Aiškų ir suprantamų įmonės verslo modelio aprašymas leistų suinteresuotosioms šalims nepriklausomai vertinti socialinės atsakomybės (tvarumo) ataskaitas. Norint suprasti įmonės tvarumo politiką ir šio darbo rezultatus, suinteresuotiesiems asmenims taip pat reikia informacijos apie įmonės tvarumo strategiją. Aprašyme turėtų būti paaiškinta, kaip organizuojamas verslas siekiant įgyvendinti tvarumo strategiją. Strategija ir verslo modelis gali padėti suprasti, kaip įmonė valdoma. Kad tvarumo strategija būtų veiksminga, ji turėtų būti neatskirama įmonės veiklos dalis. Todėl aiški politika ir procedūros yra svarbi valdymo priemonė įmonės pastangoms įgyvendinti savo strategiją. Siekdama užtikrinti, kad ataskaitos apie tvarumą būtų naudingos suinteresuotosioms šalims, bendrovė turėtų skaidriai, aktualiai, nuosekliai ir subalansuotai pranešti apie savo darbo tvarumo srityje rezultatus.

EK gairėse nustatyta, kad bendrovė turėtų pateikti informaciją apie pagrindines rizikas ir apie tai, kaip jos valdomos ir mažinamos trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais. Tikimasi, kad bendrovė paaiškins, kaip rizika gali paveikti įmonės verslo modelį, veiklą, finansinius rezultatus, taip pat, kad ji pateiks reikšmingą informaciją, nepaisant to, ar ji kyla dėl jos pačios sprendimų ar veiksmų, ar dėl išorinių veiksnių, ir paaiškins procesus, naudojamus tokiai rizikai nustatyti ir įvertinti, taip pat įtraukiant pagrindinę informaciją apie tiekimo ir subrangos grandines. Bendrovė turėtų paaiškinti visas reikšmingas rizikas ir jos valdymo būdus bei pokyčius.

Kad bendrovė galėtų tinkamai valdyti kylančias rizikas, ji turėtų parengti gerus tvarumo rizikos nustatymo, valdymo ir stebėjimo procesus. Svarbu, kad šiam darbui pritarėtų stebėtojų taryba ar valdyba, atsakinga už bendrą įmonės strategiją. Tvarumo rizika gali daryti tiesioginę įtaką įmonės finansinei būklei trumpuoju ir ilguoju laikotarpiais, nes ji lemia bendrovės galimybes gauti finansavimą, kapitalo kainą, patekimą į rinką, prekės ženklo vertę, reputaciją ir jai suteiktus leidimus, pagal kuriuos įmonė vykdo veiklą.

Nagrinėjant verslo modelio ir tvarumo strategijos atskleidimą, daugiausia dėmesio skirta šiems klausimams, ar:

- pateiktas įmonės tvarumo strategijos aprašymas;
- tvarumo strategija yra susieta su įmonės verslo modeliu;
- nustatyta politika ir procedūros, kuriomis tvarumas įtraukiamas į verslą;
- atsižvelgta į įmonės darbo tvarumo srityje rezultatus.

Nagrinėjant rizikų vertinimą ir jų atskleidimą, buvo tikrinama, ar pateikta informacija apie pagrindines su bendrovės veikla susijusias rizikas, įskaitant verslo santykius, produktus ar paslaugas, kurios gali daryti neigiamą įtaką įmonei ar jos aplinkai, ir apie tai, kaip bendrovė valdo ir kontroliuoja tas rizikas.

Beveik pusė (43 %) visų nagrinėtų įmonių teigė, kad jos yra sukūrusios politiką ir procedūras, kuriomis tvarumas integruojamas į verslą, ir kad jos turi tvarumo strategiją. Tačiau kol kas nedaugelis įmonių susieja tvarumo strategiją su savo verslo modeliu ir atsižvelgia į strategijos rezultatus. Devynios bendrovės (**Amber grid, Apranga, AUGA group, Grigeo, Ignitis grupė, LITGRID, Rokiškio sūris, Telia Lietuva** ir **Vilniaus baldai**) savo ataskaitose įvardijo taikomas politikas, strategijas, veiklos rizikas, jų valdymo procesus. Kita dalis – septynios bendrovės (**Kauno energija, Klaipėdos nafta, Pieno žvaigždės, Šiaulių bankas, Vilkyškių pieninė, Utenos trikotažas** ir **Žemaitijos pienas**) rizikas atskleidė, bet nenurodė, kokių veiksmų ėmėsi joms mažinti ar valdyti. Tačiau penkios bendrovės (**Invalida INVL, Linas Agro Group, Novaturas, Panevėžio statybos trestas** ir **Snaigė**) socialinės atsakomybės ataskaitose ar metiniame pranešime verslo modelio, strategijų bei rizikų nekonkretizavo ir išsamiai neaprašė, pateikė tik nuorodas į finansinių ataskaitų aiškinamąjį raštą arba kitus metinio pranešimo punktus, kur apibūdinamai yra apibūdinamas verslo modelis.

Vertinant verslo modelio, tvarumo strategijos, rizikų, jų vertinimo ir kontrolės atskleidimą, galima teigti, kad mažiau nei pusė (43 %) bendrovių laikosi LR teisės aktų ir EK gairių dėl informacijos atskleidimo, tačiau pažymėtina, kad nepakanka tik atskleisti politiką, įmonės ar grupės strategiją ir pagrindines rizikas. Ataskaitų vartotojams labai svarbu suprasti, kaip patvirtinta strategija yra susieta su verslo modeliu, kokie yra taikomos politikos rezultatai ir kaip vadovybė įsitraukia į šiuos procesus ir juos kontroliuoja.

1. Bendrovės, atskleidamos verslo modelį ir tvarumo strategiją, daugiausia dėmesio turėtų skirti šiems klausimams:

- pateiktam įmonės tvarumo strategijos aprašymui;
- ar tvarumo strategija yra susieta su įmonės verslo modeliu;
- ar nustatyta politika ir procedūros, kuriomis tvarumas įtraukiamas į verslą;
- darbo tvarumo srityje rezultatams.

2. Bendrovės, pateikdamos informaciją apie pagrindines rizikas, susijusias su aplinkosaugos, darbuotojų ir socialiniais veiksniais, korupcija bei kyšininkavimu ir bendrovės veikla, įskaitant verslo santykius, produktus ar paslaugas, kurios gali daryti neigiamą įtaką įmonei ar jos aplinkai, turėtų atskleisti ir tai, kaip valdo ir kontroliuoja tas rizikas.

3. Informacija apie pagrindinių rizikų valdymą turėtų būti įvertinta ir apimti kelis laikotarpius: trumpąjį, vidutinį ir ilgąjį. Bendrovės turėtų paaiškinti, kaip rizikos gali paveikti įmonės verslo modelį, veiklą ir finansinius rezultatus.

2. REIKŠMINGUMAS TVARUMO KONTEKSTE

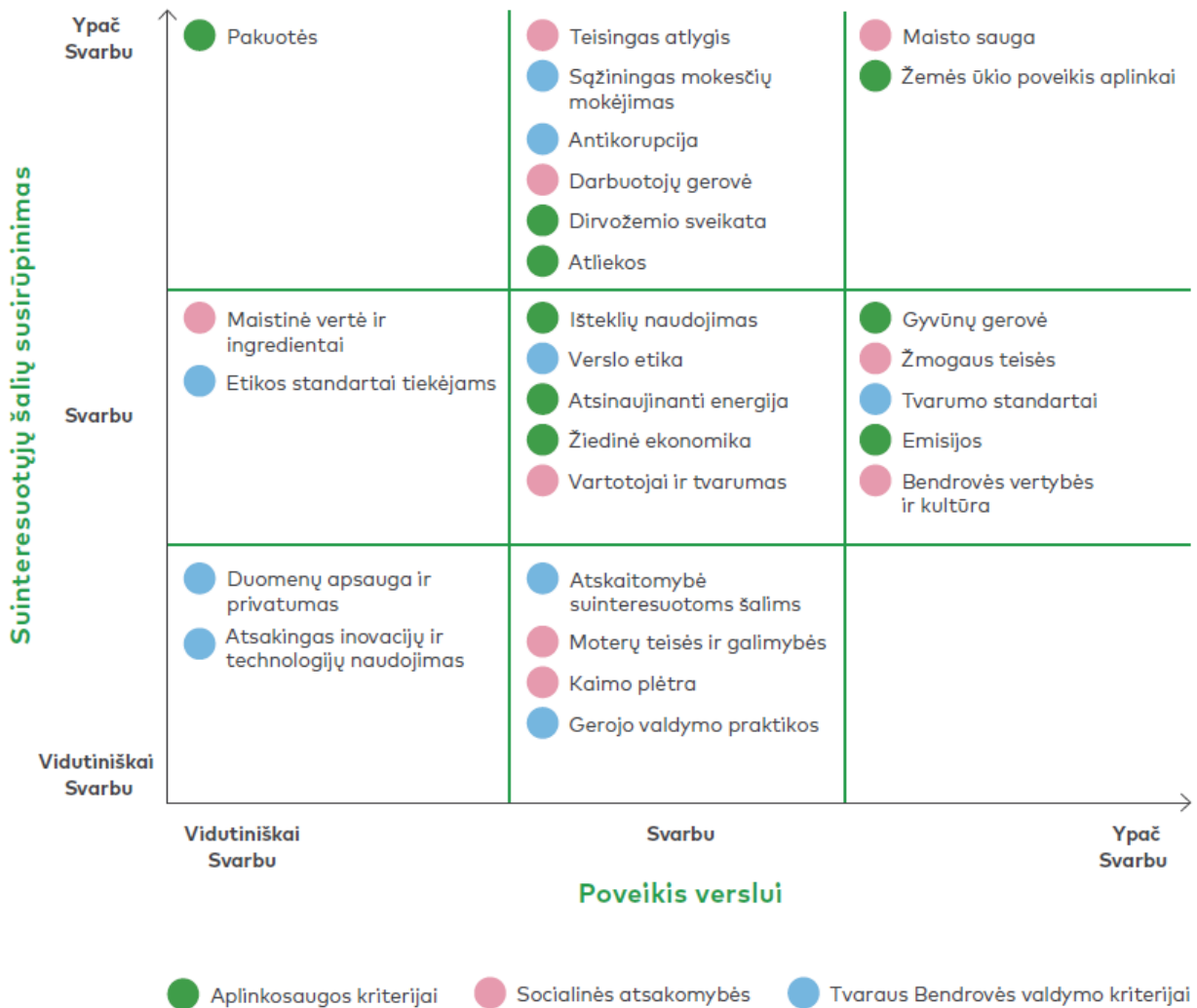
Remiantis NFRD ir jos nuostatomis, perkeltomis į LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo ir LR įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymą, nefinansinėje ataskaitoje turi būti atskleista informacija, kuri yra būtina norint suprasti įmonės raidą, veiklos rezultatus, padėtį ir jos veiklos poveikį.

EK gairėse principas „reikšmingumas“ yra vienas iš šešių pagrindinių principų. Gairėse pabrėžiama, kad NFRD pateikiamas naujas reikšmingumo vertinimo elementas, t. y. įmonės poveikis visuomenei ir aplinkai. Įmonės poveikis gali būti ir teigiamas, ir neigiamas, o tvarumo ataskaitos turėtų būti aiškios ir subalansuotos. Reikšmingumas turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į kontekstą – į vertinimą įtraukiant tiek konkrečiai įmonei, tiek sektoriams būdingą informaciją. Įmonės reikšmingumo vertinimas turėtų būti pagrįstas tuo, kiek informacija yra svarbi jos raidai, veiklai, pozicijai ir jos daromam poveikiui suprasti, atsižvelgiant į vidaus ir išorės veiksnius.

Bendrovėms rekomenduojama atlikti išsamų reikšmingumo vertinimą, siekiant užtikrinti, kad tvarumo ataskaitose pateikta informacija būtų svarbi įmonei ir visoms suinteresuotosioms šalims. Reikšmingumo vertinimas turėtų būti skaidrus, jame turi būti atsižvelgta į įmonės nurodytas tvarumo rizikas. Reikšmingumo matrica gali būti veiksminga priemonė įmonės reikšmingumo vertinimo rezultatams surinkti. Tokioje matricoje bendrovės dažniausiai atvaizduoja rizikas išilgai y ašiai (svarbu suinteresuotųjų šalių vertinimams ir sprendimų priėmimui) ir x ašiai (poveikis ekonominiams, aplinkos ir socialiniams veiksniams), kai reikšmingumas didėja toliau judant kiekviena ašimi.

Pavyzdžiui, **AUGA group** metinėje ataskaitoje atvaizdavo tvarumo matricą, atsižvelgdama į savo vykdomą veiklą – įtraukti aplinkosaugos, socialinės atsakomybės ir tvaraus bendrovės valdymo kriterijai, poveikis verslui bei svarba suinteresuotųjų šalių vertinimui ir sprendimų priėmimui.

3 pav. Tvarumo kriterijų svarbos matrica

Šaltinis: **AUGA group** 2020 m. metinis pranešimas.

Vertinant ir atskleidžiant tvarumo rizikas, reikia įsitikinti, ar:

- apibrėžti tvarumo rizikos nustatymo, valdymo ir stebėjimo procesai;
- įtraukta stebėtojų taryba ar valdyba ir (arba) vadovybė į tvarumo rizikos nustatymo, valdymo ir stebėjimo procesą;
- apsvairsta tvarumo rizika, kuri buvo įvardyta kaip svarbi bendrovei ir kaip ji valdoma ir stebima;
- atsižvelgta į tai, kaip nustatyta tvarumo rizika veikia arba gali turėti įtakos įmonės verslo modeliui, veiklai, rezultatams ir finansinei būklei;
- nurodytos nustatytos tvarumo rizikos trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais.

Vertinant tvarumo klausimus, bendrovė turėtų atsižvelgti tiek į finansinį reikšmingumą, tiek į savo veiklos poveikį aplinkai ir visuomenei. Taigi, su tvarumo informacija susijęs reikšmingumas turi platesnę apimtį nei tas finansinis reikšmingumas, kurį žinome iš finansinių ataskaitų. Abi reikšmingumo perspektyvos turėtų persidengti, nes teigiamas ar neigiamas poveikis ilginiui gali sudaryti verslo galimybių ar sukelti riziką, turinčių finansinės reikšmės bendrovei.

Ši EK Nefinansinių ataskaitų teikimo gairėse – Papildomame dokumente dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo (2019/C 209/01) pateikta sistemos diagrama gali padėti iliustruoti dvigubą reikšmingumo perspektyvą. Tai yra vadinamasis dvejetainis požiūris į reikšmingumą pagal NFRD, teikiant su klimatu susijusią informaciją. Sąvoka „finansinis reikšmingumas“ vartojama bendrąja prasme ir yra susijusi su įtaka įmonės vertei, ne tik su poveikiu finansinėse ataskaitose pripažintoms finansinėms priemonėms.

4 pav. Dvigubo reikšmingumo perspektyva

* Čia sąvoka „finansinis reikšmingumas“ vartojama bendrąja prasme ir yra susijusi su poveikiu įmonės vertei, ne tik su poveikiu finansinėse ataskaitose pripažintoms finansinėms priemonėms.

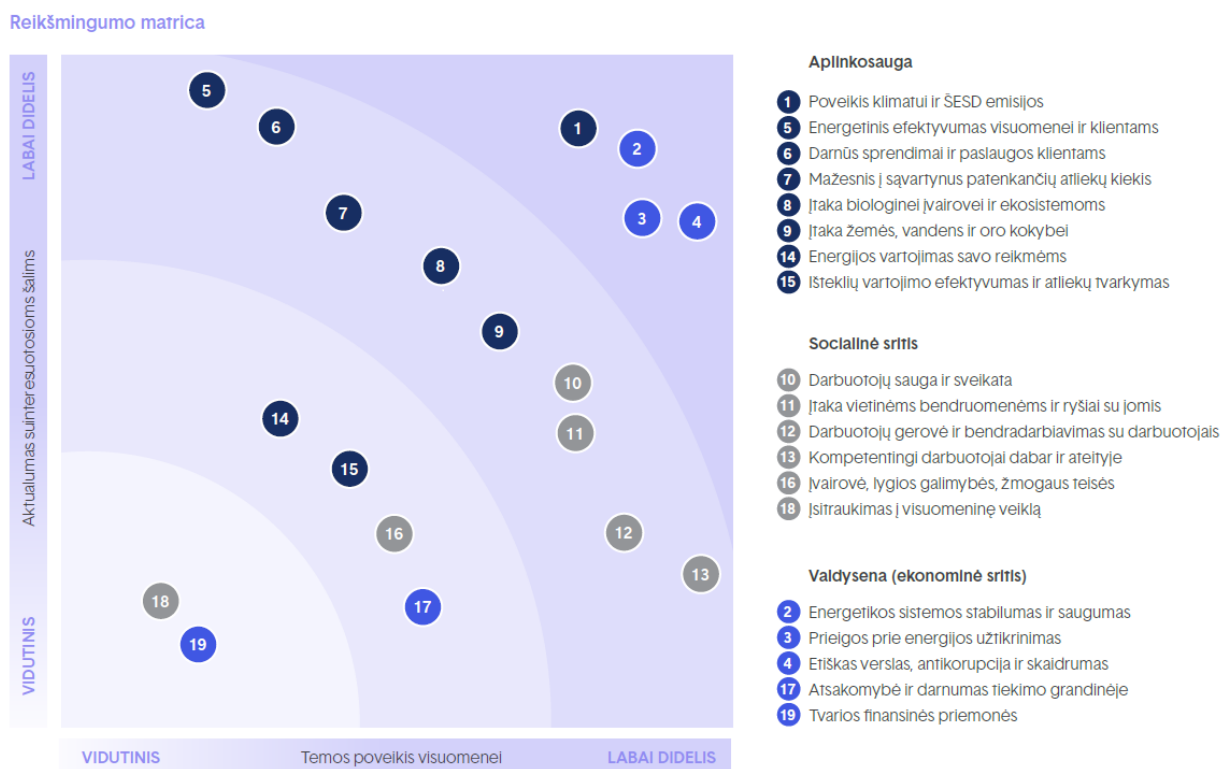
Šaltinis: EK Nefinansinių ataskaitų teikimo gairės. Papildomas dokumentas dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo (2019/C 209/01).

Vertinant reikšmingumo principą tvarumo kontekste, svarbu įvertinti, ar įmonė:

- atliko reikšmingumo vertinimą, susijusį su nustatytais tvarumo rizikomis;
- savo rizikos vertinimą grindė tiek finansiniu, tiek aplinkos ir socialiniu reikšmingumu;
- atskleidė, kaip vertinamas reikšmingumas;
- atsižvelgė į finansinį reikšmingumą;
- pritaikė reikšmingumo matricą.

Pavyzdžiui, **Ignitis grupė**, pateikdama reikšmingumo matricą 2020 m. metiniame pranešime, atskleidė, kad nors ir visos pateikiamos temos yra reikšmingos, jos buvo išdėstytos atsižvelgiant į jų svarbą suinteresuotosioms šalims ir faktinį ar galimą poveikį visuomenei. Ataskaitoje buvo nurodytos visos grupės temos, kurios reikšmingos suinteresuotųjų šalių ir poveikio visuomenei atžvilgiu pagal kiekvieną sritį atskirai (aplinkosaugos, socialinę ir valdysenos (ekonominę)) ir pagrindines temas pagal suinteresuotųjų šalių nuomonę.

5 pav. Reikšmingumo matrica

Šaltinis: **Ignitis grupės** 2020 m. metinis pranešimas.

Peržiūrėjus 2020 m. metinę informaciją, nustatyta, kad tik dvi bendrovės (**AUGA group, Ignitis grupė**) atsižvelgė į dvigubą reikšmingumo perspektyvą ir siejo tvarumą su finansiniu reikšmingumu. Tai rodo, kad reikšmingumas vis dar yra nepakankamai įtrauktas į tvarumo rizikos vertinimo procesus.

Pažymėtina, kad ir LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo, ir LR įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo nuostatose nustatyta, kad pateikiama informacija turi būti reikšminga. EK gairėse yra papildomai nurodoma, kad turėtų būti atskleidžiamas ne tik įmonės poveikis aplinkai, bet ir klimato kaitos poveikis įmonei, jos vertei, todėl bendrovėms rekomenduojama vadovautis EK gairių aiškinimais, įvardyti pagrindines temas bei kriterijus ir juos atskleisti.

3. NEFINANSINIAI PAGRINDINIAI VEIKLOS RODIKLIAI

Remiantis NFRD ir LR teisės aktais, turi būti atskleisti bendrovei svarbūs nefinansiniai KPI, susiję su aplinkosaugos, socialiniais ir personalo, žmogaus teisių užtikrinimo, kovos su korupcija ir kyšininkavimo klausimais.

EK gairėse rekomenduojama KPI pateikti identiškus tiems, kuriuos įmonės vadovybė naudoja vidaus tikslais, kad būtų užtikrinta, jog pateikta informacija yra aktuali ir naudinga, skaidri ir palyginama. Bendrovė turėtų pateikti tokius KPI, kurie padėtų teisingai suprasti įmonės raidą, veiklos rezultatus ir jos veiklos poveikį aplinkai. Tikimasi, kad bendrovė savo ataskaitose naudotų bendrus, sektorinius ir konkrečios įmonės KPI. Šie rodikliai turėtų būti nuosekliai naudojami nuo vieno ataskaitinio laikotarpio iki kito, o jeigu dėl kokių nors priežasčių jie yra keičiami, turėtų būti atskleistos priežastys, pateikti paaiškinimai.

KPI naudojimas gali padėti kiekybiškai įvertinti tvarumo tikslus ir susieti juos su finansiniais rezultatais. Šie rodikliai turėtų būti susieti su įmonės tikslais ir lyginami su ankstesnių metų veiklos rezultatais. Taip pat svarbu, kad pagrindiniai veiklos rodikliai būtų skaidrūs, suinteresuotosioms šalims turi būti aiški, kaip jie pasiekiami. Bendrovė turėtų pateikti KPI apibrėžimą, paaiškinti ataskaitų vartotojams, kodėl pasirinkti KPI yra svarbūs įmonei, atskleidžiant skaičiavimo metodą bei pagrindines prielaidas ir apibūdinant, kurią veiklos dalį apima konkretus KPI.

Didžioji dalis – 16 (76 %) iš 21 įmonės naudojo KPI savo ataskaitose. Penkios bendrovės (**Grigeo, Invalda INVL, Linas Agro Group, PST ir Utenos trikotažas**) nefinansinių veiklos rodiklių metinėse ataskaitose neatskleidė arba pateikė tik su tam tikra sritimi (pvz., darbuotojais) susijusius rodiklius. Dešimt įmonių, o tai sudaro beveik pusę visų nagrinėtų bendrovių, KPI atskleidė išsamiai, įtraukdamos beveik visas sritis, susijusias su aplinkos, socialiniais ir darbuotojų klausimais, pagarba žmogaus teisėms, kova su korupcija ir kyšininkavimu.

Deja, vis dar kai kurios įmonės (pvz., **Kauno energija, Snaigė**) tvarumo ataskaitose naudojo KPI, tačiau nepateikė ankstesnių ataskaitinių laikotarpių KPI palyginimui arba ne visus juos pateikė, nepaiškino, kodėl skiriasi pateikti KPI nuo ankstesnių laikotarpių (pvz., **Amber grid** socialinės atsakomybės ataskaitoje prie pagrindinių veiklos rodiklių nurodė, kad 2020 m. buvo transportuota 58,0 TWh gamtinių dujų – tai 4,5 proc. daugiau nei 2019 m. (55,5 TWh)). Arba ataskaitose buvo pateikiama daug KPI, bet nėra apibendrinančių išvadų dėl poveikio aplinkai ir pan. Atkreiptinas dėmesys, kad lyginant KPI reiktų atsižvelgti ir į įmonės (sektoriaus) specifiką, nes kai kurių bendrovių pateikiami KPI yra labai specifiniai, sunkiai palyginami su kitomis bendrovėmis dėl vykdomos veiklos ypatumų. Pavyzdžiui, **Klaipėdos nafta** nurodė, kad iš viso terminaluose Lietuvoje 2020 m. susidarė 627 tūkst. tonų atliekų, 98 proc. jų buvo perdirbamos. Dauguma susidariusių pavojingų atliekų yra perdirbamos. 2020 m. susidaręs didesnis atliekų kiekis naftos terminaluose buvo susijęs su didesne kraunamų naftos produktų įvairove ir atitinkamais technologiniais procesais įrengiant jiems talpyklas.

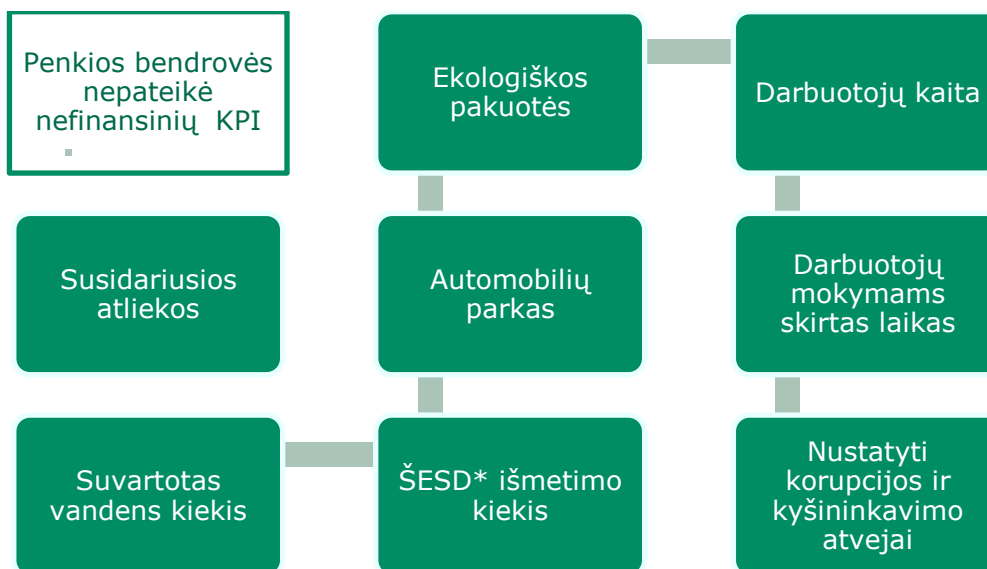
Bendrovės, pateikdamos informaciją apie atliekų tvarkymą, labai dažnai nurodo, kaip yra valomos nuotekos, kiek popieriaus ir plastiko atliekų tonomis buvo perduota perdirbti. Tačiau kai kurios jų pateikia tik aprašomąją informaciją apie atliekų tvarkymą, tačiau konkrečių rodiklių nepateikia. Pavyzdžiui, **Linas Agro Group** atskleidė, kad grupės įmonės mažina naudojamo popieriaus kiekį – atsisako popierinių dokumentų ir klientams reklamai skirtos medžiagos, renkasi daugiau gaminių be pakuotės ar su perdirbta pakuote, rūšiuoja popierių, plastiką, stiklą, metalą, pavojingas atliekas, šias antrines žaliavas priduoja jas tvarkančioms organizacijoms. **Grigeo** nurodė, kad atsakingai renkasi ir naudoja žaliavas, energijos šaltinius, diegia gamtai draugiškas technologijas, tvarko gamybos atliekas, bet konkrečių tai įrodančių duomenų nepateikė. Bendrovė duoda nuorodas į AB **Grigeo** ir AB **Grigeo** Klaipėda stebėsenos platformas, tačiau jose trūksta paaiškinimų, nepateikiami istoriniai duomenys palyginimui. Pabrėžtina, kad tokia statistika yra labai naudinga ataskaitų vartotojams. Be to, rekomenduojama pateikti palyginamuosius istorinius duomenis ir juos paaiškinti. Pavyzdžiui, **Amber grid**, nurodydama perduotą padidėjusį atliekų kiekį, kartu atskleidė, kad didesnis pavojingų atliekų ir plastiko kiekis susidarė, nes 2020 m. buvo vykdoma daugiau dujų sistemos remonto bei rekonstrukcijos darbų.

Auga group, nurodė, kad per 2020 m. padidėjo sunaudoto vandens kiekis (71,2 tūkst. m³) dėl išaugusios produkcijos gamybos apimties ir dėl KB „Grybai LT“ prisijungimo, o išaugusį metalo ir padangų atliekų kiekį lėmė tai, kad 2020 m. buvo utilizuojamos ankstesniais metais sukauptos atliekos žemės ūkio bendrovėse.

Bendrovės, pateikdamos informaciją apie automobilių parką, nurodė, kiek ir kokie eksploatuojami automobiliai jį sudarė ir kokias naudojo kuro rūšis. Pastebėtina tendencija, kad bendrovės kelia tikslus atnaujinti automobilių parką, plečiant elektromobilių parką. Pavyzdžiui, **Ignitis grupė** priėmė sprendimą padidinti elektromobilių skaičių – nuo 2 proc. (2020 m.) iki mažiausiai 8 proc. (2024 m. pabaigoje).

Rengiant apžvalgą pastebėta, kad įmonės (pvz., **Apranga, Grigeo**), pateikdamos pagrindinius su konkrečia veikla susijusius rodiklius, nors ir nurodo rodiklius, susijusius su socialiniais ir darbuotojų klausimais, tačiau jų nepaaiškina. Pavyzdžiui, darbuotojų kaitos rodiklis galėtų reprezentuoti darbuotojų pasitikėjimą darbdaviu ir jų pasitenkinimą suteikiamomis darbo sąlygomis. Atskleisdamos informaciją, bendrovės pateikė nemažai aprašomosios informacijos socialiniais ir darbuotojų klausimais, pavyzdžiui, kokių užtikrinančių priemonių buvo imtasi dėl COVID-19 pandemijos poveikio sušvelninimo, tokių kaip atlikti darbuotojų testavimai, apsaugos priemonių naudojimas, darbuotojų srautų reguliavimas, tačiau tik kai kurios bendrovės (pvz., **Amber Grid, Klaipėdos nafta, Šiaulių bankas, Vilkyškių pieninė, Žemaitijos pienas**) atskleidė informaciją apie darbuotojų kvalifikacijos kėlimo laiką arba apskaičiavo vidutinį mokymų laiką, tenkančio vienam darbuotojui, rodiklį.

6 pav. Nefinansiniai KPI

*ŠESD – šiltnamio efektą sukeliančios dujos.

Pažymėtina, kad vis dar bendrovės labai mažai pateikia ESG nefinansinių veiklos rodiklių, jų nestruktūrizuoja, todėl tikėtina, kad viešai neobjektyviai atspindima informacija apie Lietuvos bendroves ir skelbiant ją per *Bloomberg* informacinę sistemą – yra nurodomi tik dviejų bendrovių (**Šiaulių bankas, Telia Lietuva**) rodikliai. Todėl kviečiame bendroves dėti pastangas, kad būtų kuo objektyviau atskleidžiama rinkos informacija ir pateikiama daugiau ESG informacijos ir pagrindinių rodiklių per viešai prieinamus informacinius portalus.

Vis dėlto darytina išvada, kad, nors bendrovės dažniausiai ir pateikė KPI, tačiau nenurodė ir nepaaiškino KPI apskaičiavimo metodo ir prielaidų, kuriomis grindžiamas KPI pasirinkimas, nenurodė kaip kiekvienas KPI yra susietas su bendrovės tikslais.

Bendrovės, pateikdamos KPI, susijusius su aplinkos, socialiniais ir darbuotojų klausimais, pagarba žmogaus teisėms, kova su korupcija ir kyšininkavimu, daugiausia dėmesio turėtų skirti tokiems klausimams:

- 1) kokius KPI naudojo įmonės tvarumo ataskaitose ir paaiškinimą, kodėl naudojami KPI yra svarbūs
- 2) KPI apskaičiavimo metodų ir prielaidų, kuriomis grindžiamas KPI pasirinkimas, apibūdinimui;
- 3) aprašymui, kaip kiekvienas KPI yra susietas su įmonės tikslais;
- 4) KPI istorinės raidos apibūdinimui ir skaičiavimo pokyčių ir prielaidų, kuriomis grindžiamas KPI pasirinkimas, atskleidimui;
- 5) KPI susiejimui su tarptautiniais, nacionaliniais, sektorių ir (arba) konkrečių įmonių tikslais ir jų palyginamumui.

4. RIZIKŲ DĖL KLIMATO KAITOS ATSKLEIDIMAS IR REIKŠMINGUMO VERTINIMAS

Vadovaujantis EK gairėmis, t. y. Nefinansinių ataskaitų teikimo gairių papildomu dokumentu dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo (2019/C 209/01) daug dėmesio skiriama tinkamam su klimatu susijusios informacijos atskleidimui. Su klimatu susijusios informacijos tinkamas atskleidimas leidžia bendrovės suinteresuotiesiems subjektams suprasti riziką ir galimybes, su kuriomis susiduria bendrovė. Nurodytas tikslas sumažinti bendrovės anglies dvideginio išskyrimą ir tinkamai apie tai pranešti gali padėti sumažinti bendrovės kapitalo kainą ir pritraukti platesnį investuotojų skaičių. Pasaulyje vis daugiau dėmesio skiriama klimato kaitai norint sėkmingai pereiti prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančios visuomenės, todėl labai svarbu pateikti tinkamą informaciją šioje srityje.

Kad bendrovės galėtų suprasti riziką, su kuria jos susiduria, turėtų apibrėžti klimato rizikos nustatymo, valdymo ir stebėjimo procesus. Kalbant apie tvarumo ataskaitas apskritai, svarbu, kad šiam darbui pritarėtų bendrovės vadovybė.

Išnagrinėjus aprašytą NFI, matyti, kad mažiau nei pusė bendrovių sukūrė procesus, skirtus klimato rizikai nustatyti, valdyti ir stebėti. Maždaug pusė iš jų atsižvelgė į klimato kaitos riziką, kurią nustatė kaip svarbią. Kur kas rečiau atsižvelgiama į tai, kaip nustatoma rizika yra valdoma ir stebima, nedaugelis atsižvelgė į tai, kaip klimato rizika gali paveikti įmonės verslo modelį, veiklą, veiklos rezultatus ir finansinę padėtį. Atrodo, kad finansinių klimato kaitos padarinių įvertinimas yra pats sudėtingiausias klimato rizikos ataskaitų teikimo aspektas, ir tik mažiau nei 20 proc. bendrovių (pvz., **AUGA group, Ignitis grupė, Telia Lietuva ir Vilkyškių pieninė**) klimato kaitos padarinių vertinimą atskleidė savo ataskaitose.

Vertindama su klimatu susijusios informacijos reikšmingumą, bendrovė turėtų taikyti ilgesnį laiko tarpą, nei tradiciškai taikomas finansinių ataskaitų laikotarpis. Bendrovė neturėtų manyti, kad klimato kaitos padariniai nėra reikšmingi, nes klimato kaita laikoma ilgalaikio pobūdžio. Priemonės prieš klimato kaitą taip pat turi pasekmių. Technologijų raida, anglies dioksido kainodara ir taisyklės gali pakeisti pasaulinės rinkos sąlygas daug anglies ir kito iškastinio kuro reikalingoms prekėms ir paslaugoms. Perėjimas nuo iškastinio kuro prie atsinaujinančiosios energijos gali sumažinti su iškastiniu kuru susijusio turto ir atsargų vertę, o tai gali sukelti problemų įmonėms. Atsižvelgiant į toli siekiančias klimato kaitos pasekmes ir perėjimą prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančios visuomenės, didžioji dauguma įmonių gali susidurti su klimato rizika.

5. ŠESD IŠMETIMO ATSKLEIDIMAS

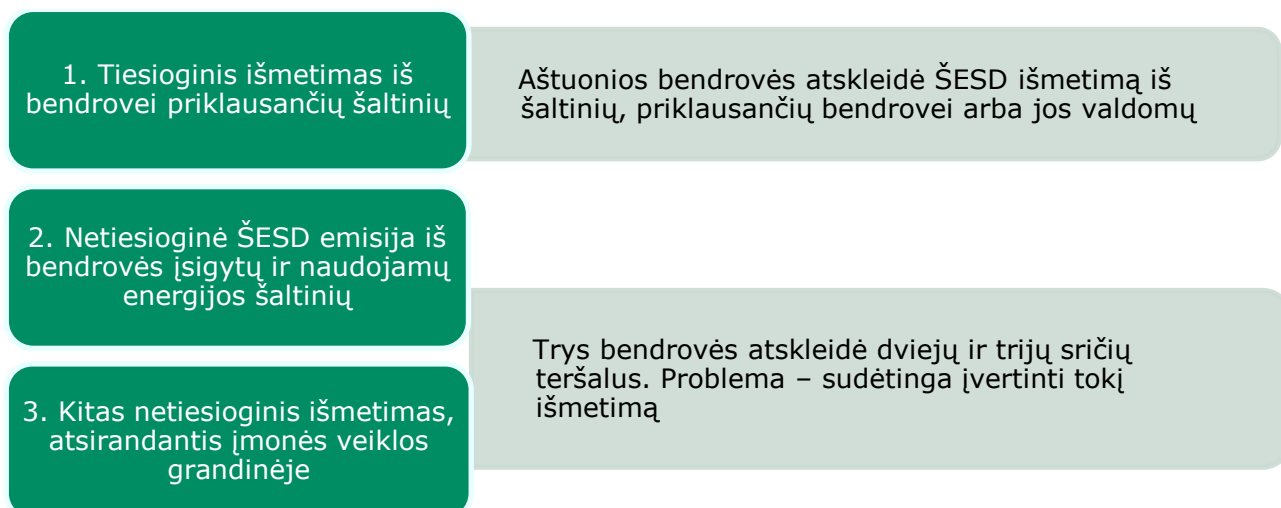
Pasaulio išteklių institutas sukūrė ŠESD protokolą, kuriuo siekiama sukurti tarptautiniu mastu pripažintus pranešimų apie ŠESD išmetimo standartus. Protokole apibrėžiamas ŠESD išmetimas (teršalai) pagal tris sritis:

- 1) tiesioginis išmetimas iš šaltinių, priklausančių bendrovei arba jos valdomi;
- 2) susijusi su energija, netiesioginė ŠESD emisija iš bendrovės įsigytų ir naudojamų energijos šaltinių;

3) visi kiti netiesioginiai išmetimai, atsirandantys įmonės veiklos grandinėje, įskaitant tiek išmetamųjų teršalų tiekėjus, tiek paskesnius. Tokie išmetimai yra bendrovės veiklos pasekmė, tačiau jie kyla iš šaltinių, kurie nepriklauso bendrovei arba jos nekontroliuojami.

ŠESD išmetimo ataskaitos gali būti naudinga informacija bendrovių suinteresuotosioms šalims, nes jos yra išmatuojamos ir konkrečios. Be to, tai suteikia galimybę palyginti įmones ir sektorius. Maždaug trečdalis įmonių, t. y. aštuonios įmonės (**Amber Grid, AUGA group, Ignitis grupė, Kauno energija, Klaipėdos nafta, Novaturas, Telia Lietuva** ir **Vilkyškių pieninė**) iš 21 ataskaitose atskleidė ŠESD išmetimą iš šaltinių, priklausančių bendrovėms ar jų valdomų t.y. atskleidė tik pirmos srities teršalus. Tik trys įmonės (**AUGA group, Ignitis grupė** ir **Klaipėdos nafta**) atskleidė antros ir trečios sričių teršalus. Tokį mažą procentą įmonių, kurios sugebėjo pateikti informaciją, turbūt būtų galima paaiškinti tuo, kad bendrovėms tokį išmetimą yra sunku įvertinti. Tik maždaug ketvirtadalis įmonių (**AUGA group, Ignitis grupė, Telia Lietuva, Vilniaus baldai** ir **Žemaitijos pienas**) nurodė, kad turi specifinių ŠESD kiekio mažinimo tikslų. Pavyzdžiui, **Telia Lietuva** turi tikslą iki 2030 m. užtikrinti nulinę taršą anglies dioksidu ir nulinį atliekų kiekį. **AUGA group** paskelbė penkerių metų strategiją, joje numatė sumažinti 1) 50 proc. emisijų iš ūkio darbams sunaudojamo iškastinio kuro, 2) 50 proc. galvijų metano emisijų, skaičiuojant vienai pagaminto karvės pieno tonai, 3) 30 proc. emisijų, skaičiuojant vienai pagamintos augalininkystės produkcijos sausųjų medžiagų tonai.

7 pav. ŠESD išmetimas pagal sritis

6. ESMA PASKELBTOS 2020 M. PRIORITETINĖS NFI ATSKLEIDIMO SRITYS

2020 m. spalio mėn. ESMA paskelbė prioritетines tikrintinas 2020 m. metinės informacijos sritis. Šie prioritetai nustatomi siekiant nuosekliai taikyti tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus ir atskleisti nefinansinę informaciją visoje ES rinkoje. Bendrovės, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamose rinkose, rengdamos 2020 m. metinę informaciją, turėjo atkreipti dėmesį, o auditoriai tikrindami ją peržiūrėti. Rengiant apžvalgą buvo peržiūrėta ir kaip bendrovės atskleidė šią NFI.

6.1. COVID-19 PANDEMIJOS POVEIKIO ATSKLEIDIMAS

Didžioji dalis (13 iš 21, arba 62 %) bendrovių nurodė, kad nepatyrė reikšmingos įtakos veiklos rezultatams dėl COVID-19 viruso sukeltos pandemijos, riziką suvaldė, vadovybei priėmus atskirus sprendimus. Daugumos bendrovių veikla nesutrūko. Siekiant išvengti viruso plitimo ir apsaugoti darbuotojus, buvo organizuotas darbas

nuotoliniu būdu. Bendrovės savo ataskaitose nurodė, kad vadovybė ėmėsi visų įmanomų veiksmų procesams kontroliuoti ir rizikai sumažinti, stengtasi suteikti darbuotojams galimybes testuotis arba vengti kontaktų dirbant nuotoliniu būdu. Bendrovės, kurios negalėjo veiklos vykdyti nuotoliniu būdu, ėmėsi visų priemonių, kad apsaugotų darbuotojus ir kaip galima labiau sumažintų riziką užsikrėsti ir užkirsti kelią viruso plitimui.

Vis dėlto net aštuonios (38 %) bendrovės nurodė, kad COVID-19 pandemija paveikė jų veiklą ir finansinius rezultatus: sumažėjo pajamos, ataskaitinio laikotarpio rezultatas, bendrovės buvo įtrauktos į sąrašus dėl mokestinės pagalbos priemonių taikymo, buvo įvertintas ir skaičiuotas turto vertės sumažėjimas, išaugo kredito rizika, todėl bendrovės turėjo didinti tikėtinus kredito nuostolius. Kartu bendrovės, nors ir pabrėždamos neapibrėžtumą dėl COVID-19 pandemijos plitimo, nurodė, kad net ir einamuoju laikotarpiu apribojus veiklą, sumažėjus pajamoms ir pelnui, vadovybė, atsižvelgdama į jau priimtus sprendimus, susidariusią situaciją vertina optimistiškai ir numato, kad ilgainiui COVID-19 poveikis ekonomikai ir bendrovių veiklai mažės.

6.2. SOCIALINIŲ IR DARBUOTOJŲ KLAUSIMŲ, SUSIJUSIŲ SU DIDELIU NUOTOLINIO DARBO PRIEMONIŲ NAUDOJIMU IR SVEIKATOS BEI SAUGOS TAISYKLIŲ LAIKYMUSI, ATSKLEIDIMAS

Nepaisant dėl COVID-19 pandemijos reikšmingai pasikeitusių veiklos sąlygų, dauguma bendrovių nurodė, kad jos sklandžiai užtikrino stabilų ir pelningą darbą. Daugiau nei 60 proc. bendrovių ataskaitose buvo nurodyta, kad 2020 m. užsitęsęs karantinas dėl COVID-19 pandemijos reikšmingos įtakos veiklos tęstinumui, strateginių projektų įgyvendinimui ir finansiniams rezultatams įtakos neturėjo.

2020 m. COVID-19 pandemijos akivaizdoje dauguma bendrovių dėjo visas pastangas ir užtikrino tiek darbo organizavimą nuotoliniu būdu, tiek tai, kad darbuotojai dirbtų saugiomis ir sveikatai nekenksmingomis sąlygomis biure ar gamybos (veiklos organizavimo) patalpose: pagal galimybes valdė darbuotojų srautus, ypač bendro naudojimo patalpose (poilsio, valgymo vietose), aprūpino darbuotojus apsaugos priemonėmis, užtikrino patalpų vėdinimą ir paviršių dezinfekciją. Beveik visos bendrovės nurodė, kad buvo patvirtintos atnaujintos darbo tvarkos taisyklės, kuriose apibrėžtos darbo nuotoliniu būdu sąlygos, atnaujinta darbo biure tvarka, atsižvelgiant į COVID-19 nulemtas sąlygas, taip pat sugriežtintos taisyklės dėl darbuotojų, kuriems pasireiškė ligos požymių ar kurie kontaktavo su asmenimis, turinčiais ligos požymių, darbo tvarka su klientais (partneriais), saugumo priemonės biure, informacijos saugos ir asmens duomenų užtikrinimo taisyklės.

Darbuotojų mokymai, komandiruotės, naujų produktų pristatymas parodose buvo atšaukti arba perkelti ir organizuojami virtualiai.

Kartu pažymėtina, kad naujoms darbo sąlygoms sudaryti ir apsaugos priemonėms įsigyti (bendrovės stengėsi aprūpinti darbuotojus dezinfekcinėmis ir apsauginėmis priemonėmis) prireikė papildomų materialinių išteklių.

6.3. ESMA GAIRIŲ DĖL ALTERNATYVIŲ VEIKLOS RODIKLIŲ, COVID-19 PANADEMIJOS ATŽVILGIU, TAIKYMAS

Vadovaujantis ESMA patvirtintomis Alternatyvių veiklos rodiklių gairėmis, bendrovės, kurios pateikia naudojamus finansinius rodiklius, turėtų apibrėžti AVR bei jų sudedamąsias dalis ir taikomą apskaičiavimo pagrindą, įskaitant išsamią informaciją apie svarbias taikomas hipotezes ar prielaidas. Emitentai turėtų paaiškinti AVR naudą, kad ataskaitų vartotojai suprastų jų svarbą ir patikimumą. ESMA papildė Klausimų ir atsakymų dokumentą (ESMA32-51-370) dėl AVR gairių taikymo, kai pateikiami AVR yra susiję su COVID-19 pandemija. Emitentai buvo skatinami laikytis duomenų pateikimo nuoseklumo, t. y. ne koreguoti esamus AVR ar įtraukti naujus AVR, patobulinant jų atskleidimą, o vietoj to geriau pateikti analitinę tekstinę informaciją, kur būtų paaiškinta, kaip COVID-19 paveikė ir (arba) turėtų paveikti jų veiklą ir našumą, neapibrėžtumo lygį ir priemones, kurių buvo imtasi arba numatoma imtis dėl COVID-19 pandemijos protrūkio. Šie paaiškinimai galėtų

apimti išsamią informaciją apie tai, kaip konkrečios aplinkybės, susijusios su COVID-19, turėjo įtakos prielaidoms ir įvertinimams, pavyzdžiui, nuostoliams dėl vertės sumažėjimo, numatomam nuomos mokesčio sumažinimui ar gautų dotacijų nustatymui.

Peržiūrėjus bendrovių ataskaitas, nė vienoje iš jų nebuvo pastebėta naujų AVR pateikimo ar skaičiavimo metodikų, susijusių su COVID-19 pandemijos įtaka, pakeitimų.

IŠVADOS IR REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

Bendrovių atskleidžiamos tvarumo informacijos matomumas

Pažymėtina, kad, nors bendrovės ir stengiasi metinėje informacijoje atskleisti kuo daugiau informacijos, viešojoje erdvėje vis dar labai mažai ESG nefinansinių veiklos rodiklių pateikiama ir viešai neobjektyviai atspindima informacija apie Lietuvos bendroves. Pavyzdžiui, per *Bloomberg* informacinę sistemą yra nurodomi tik dviejų bendrovių (**Šiaulių bankas** ir **Telia Lietuva**) ESG rodikliai. Todėl kviečiame bendroves dėti pastangas, kad būtų kuo objektyviau atskleidžiama rinkos informacija ir pateikiama daugiau ESG informacijos bei pagrindinių rodiklių per viešai prieinamus informacinius portalus.

Bendrovės stengiasi atitikti ESG reikalavimus, atskleidžia informaciją apie priimtas politikas, sprendimus, rezultatus ir siekia, kad jų veikla būtų įvertinta nepriklausomų tarptautinių vertintojų ir taip būtų dar labiau pastebima investuotojų. Pavyzdžiui, **AUGA group** metinėje ataskaitoje nurodė, kad atvirai ir aktyviai komunikuoja apie savo veiksmus ESG srityse, o 2020 m. tapo pirmąja Lietuvos įmone, teikiančia tvarios veiklos duomenis NASDAQ tvarumo duomenų portalui. Dėl to bendrovė buvo sertifikuota kaip skaidri NASDAQ tvarumo partnerė (angl. *NASDAQ ESG Transparency Partner*). Taip pat 2020 m. tyrimų ir konsultacijų įmonė „ISS ESG“ atliko bendrovės tvarios veiklos vertinimą ir suteikė „Prime“ statusą, užtikrinantį vietą tarp 10 proc. geriausiai tvarumo srityje vertinamų maisto ir gėrimų sektoriaus įmonių pasaulyje. **Ignitis grupė** 2020 m. metinėje ataskaitoje atskleidė, kad nepriklausoma ESG ir įmonių valdymo reitingų, tyrimų ir analizės lyderė „Sustainalytics“ atliko grupės rizikų vertinimą ir suteikė 26,5 balo siekiantį rizikos reitingą, kuris leido patekti tarp 20 proc. geriausių šios pramonės šakos įmonių: rizika, kad grupė galėtų būti finansiškai paveikta su ESG susijusių veiksmų, vertinama kaip vidutinė, o svarbiausių ESG veiksmų valdymas yra stiprus. Be to, 2020 m. **Ignitis grupė** gavo A įvertinimą pagal MSCI ASV reitingą (CCC-AAA skalėje). **Utenos trikotažas** 2020 m. tapo pirmąja bendrove pasaulyje, kuri atitinka aplinkosaugos organizacijos „Greenpeace“ tekstilės gamybos standartą.

Vertinant bendrovių NFI atskleidimą, bendros rekomendacijos dėl atskleidimo formos būtų šios:

1. Bendrovės, atskleisdamos verslo modelį ir tvarumo strategiją, daugiausia dėmesio turėtų skirti tvarumo strategijos aprašymui, kaip ji susieta su įmonės verslo modeliu, ar nustatyta politika ir procedūros, kaip įsitraukia vadovybė ir vertina rezultatus.
2. Pateikiant informaciją apie pagrindines rizikas, susijusias su bendrovės veikla, įskaitant verslo santykius, produktus ar paslaugas, kurios gali daryti neigiamą įtaką įmonei ar jos aplinkai, reikėtų atskleisti, kaip bendrovė valdo ir kontroliuoja tas rizikas.
3. Informacija apie pagrindinių rizikų valdymą turėtų būti įvertinta ir apimti kelis laikotarpius: trumpąjį, vidutinį ir ilgąjį. Bendrovė turėtų paaiškinti, kaip rizikos gali paveikti įmonės verslo modelį, veiklą ir finansinius rezultatus.
4. Atskleisti, kaip bendrovėse buvo įvertintas reikšmingumas, susijęs su nustatytais tvarumo rizikomis, vartojant finansinio reikšmingumo sąvoką ir reikšmingumo matricą.
5. Atskleidžiant nefinansinę informaciją, vadovautis atskleidimo reikalavimus nustatančiomis ES ar tarptautinėmis sistemomis ar metodikomis ir nurodyti, kokiomis sistemomis ar metodikomis buvo vadovautasi.
6. Paaiškinti naudojamus KPI, kodėl naudojami KPI yra svarbūs įmonei, papildyti KPI apskaičiavimo metodų ir prielaidų, kuriomis grindžiamas rodiklių pasirinkimas, aprašymą, – kaip kiekvienas KPI yra susietas su įmonės tikslais, pateikti rodiklių istorinę raidą ir skaičiavimo pokyčių ir prielaidų, kuriomis grindžiamas KPI pasirinkimas, susieti KPI, jei įmanoma su tarptautiniais, nacionaliniais, sektorių ir (arba) konkrečių įmonių tikslais, siekiant didinti jų palyginamumą.
7. Atsižvelgti į ESMA kiekvienais metais nustatomas prioritetines NFI atskleidimo sritis.

TOLESNI LIETUVOS BANKO VEIKSMAI

1. Lietuvos bankas ketina supažindinti su šia apžvalga visuomenę ir paskelbti ją savo interneto svetainėje.
  2. Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į NFI svarbą, planuoja reguliariai analizuoti šią bendrovių pateikiamą visą informaciją arba selektyviai, atsižvelgdamas į tam tikrų aspektų (principų) padidėjusį aktualumą.
-